

1939 års koralbok.

Den 20 oktober 1939 daterades detta Kungl. brev:

»Kungl. Maj:t har funnit gott att gilla och stadfästa ny svensk koralbok av den lydelse, bilaga vid denna kungörelse utvisar, att från och med söndagen den 28 januari 1940 av församlingarna användas vid den allmänna gudstjänsten och andra heliga förrättningar, församlingarna likväl obetaget att fortfarande tills vidare använda nuvarande koralbok.»

Därmed har arbetet på att skänka den svenska kyrkan en ny församlingens gudstjänster avsedd sångbok kommit till sitt slut. Ett utförligare omnämnande av detta för hela gudstjänstlivet ytterst betydelsefulla arbete måste sparas till kommande nummer, då koralboken förelegat först helt kort tid före dess användande.

Svenskt körarbete under 1939.

Rapport från K. S. V.:s körsektion.

icke ens vid en återblick på svenskt körarbete under det gångna året kan man komma ifrån den slagskugga, som ofreden mer eller mindre starkt kastar även över vårt land. Den planerade kyrkosångshögtiden i Borås, till en början uppskjuten genom försening av Carolikyrkans reparation, blev på grund av omständigheter, som sammanhånga med det oroliga politiska läget, framflyttad på obestämd tid, och från skilda håll i vårt land meddelas att den skärpta krigsberedskapen vållat stora luckor i körskolorna, och sålunda försvårat och mången gång till och med omöjliggjort ordnat körarbete.

Det Tredje Nordiska Kyrkomusikermötet i Köpenhamn hann dock äga rum de första dagarna i juni och omvittnas såsom i alla hänseenden synnerligen lyckat. Vid detta tillfälle representerades Sveriges kyrkosångsförbund, i enlighet med centralrådets beslut, av Engelbrekts kyrkokör, vilken icke endast utförde den vokala delen av programmet vid mötets svenska konsert utan även medverkade vid den svenska högmässan i Roskilde Domkyrka.

Från praktiskt svenskt körarbete i övrigt må med ledning av de kyrkomusikaliska tidningarnas körnotiser, förutom enskilda körers musikandakter, musikgudstjänster och kyrkomusikkonserter, nämnas stiftsförbundens årshögtider samt kyrkosångsdagar, kyrkosångsfester, sångveckor och kyrkomusikaliska kurser. Om jag i detta sammanhang särskilt nämner Stockholms kyrkosångsförbunds årshögtid i Gustaf Vasakyrkan i Stockholm med ett program helt ägnat dess förbundsordförande och nämnda kyrkas organist, professorn Otto Olsson, är det för att få tillfälle att, även från K. S.

V.:s körsektion, med tacksamhet för all värdefull kyrkomusik han skänkt våra körer, saluterar honom med anledning av hans under året timade 60-årsdag. Hans *Te Deum*, kompositören till ära nyligen uppfört i Stockholms Konsertförening, kommer alltid att höra till den svenska kyrkomusikens förnämsta prydnader.

Dessutom antecknar jag för året trenne märkligare körframträdanden: Kumla barnkörs konsert i S:t Jacobs kyrka i samband med förra centralkommittésammanträdet blev en upplevelse, där Rolf Forsman praktiskt visade, vad han i ett flertal artiklar i tidningen Kyrkosångsförbundet energiskt och vederhäftigt propagerat för. Att hans arbete bär frukt, vittna nämnda tidnings barnkör-rapporter. Salzburger Kammerchor Trapps i september likaledes i S:t Jacobs kyrka givna konsert, var även den något av en sensation. Här var något att lära för våra kyrkokörer i alla stycken, och om det kunde låta sig göra, vore det synnerligen tacknämligt, om kören vid kyrkosångskurser och liknande tillfällen kunde få utföra kördemonstrationer. Med den 11-hövdade elitkören »Voces intimæ» har den nye konsertföreningsdirektören i Stockholm, Johannes Norrby, efter att under det gångna året upprepade gånger ha framträtt i radio, första gången med en mässa av Williams, givit en mycket uppmärksammad konsert. Såsom redaktör för Sveriges körförbunds organ »Vår Sång» har han i nämnda publikation bidragit med flera utomordentliga artiklar i körtekniska frågor.

Kyrkomusikaliska föreningen vid K. Musikkonservatorium, liksom under föregående år medverkande vid gudstjänster i huvudstaden med omnejd, har besökt ett flertal platser i Norrland.

Musikförlagens livaktighet fortsätter, om möjligt ökad. Våra kyrkokörer tillföras på så sätt den utomordentligaste näring så rikligt, att det kan ifrågasättas, huruvida de kunna hinna med att smälta allt. Kyrkosångsförbundets bilagor ha förutom en del klassiska nytryck bjudit på de värdefullaste saker. Det namn man här mest fäster sig vid är Gottfrid Berg. Han beträder nya härliga vägar och hans körkompositioner förtjäna den största uppmärksamhet. Andra bidrag ha lämnats av Daniel Olson, Rudolf Norrman, Axel Boberg m. fl. Kyrkosångsförbundets bilagor ha av Nordiska Musikförlaget även utgivits separat. Från detta förlag anteckna vi även med största glädje Albert Runbäcks koralpartitor för kör, orgel och violin, och utbedja oss flera sådana. Bland klassiska nytryck har Nordiska Musikförlaget utgivit de gamla sekvenserna *Laetabundus*, *Victimæ Pascali laudes*, *Dies irae* m. fl. Viktor Norberg i Västerås har under året presenterat flera förträffliga nyheter av Valdemar Söderholm, bl. a. 14 koralmotetter för barnkör, omspannande hela kyrkoåret; Sveriges körförbunds förlag har nytryckt August Södermans Andliga sånger samt utgivit en mässa för bl. kör à capella av Sven Blom. Från Fazers Musikhandel i Hälsingfors kan nämnas Sulo Salonens »10 små koralmotetter för bl. kör» och från Gleeerups förlag föreligger Adell-

Peters samlade tidegärds-material i ett Svenskt Antifonale. Anmärkningsvärd och glädjande i årets skörd är den rika förekomsten av trestämmiga saker. De borde komma särskilt väl till pass, där körerna på grund av i början av denna uppsats nämnd anledning måste arbeta med reducerat antal sångare i mansstämmorna. Förövrigt torde nog alltfört en hel del gott folk behöva omvändas från sin inbiliska tro, att man inte kan åstadkomma körsång med mindre den måste vara fyrstämmig!!!!

Kyrkomusikaliska tidningar ha vi gott om i vårt land. Sedan för ett par år tillbaka musiklärarna och kyrkomusikerna skaffat sig särskilda från Kyrkosångsförbundet helt fristående organ, ha vi under det gångna året undfägnats med ännu en publikation, nämligen Kyrkomusikern, enligt egen uppgift organ bl. a. även för körsång. Det är nästan för mycket av det — skall jag våga säga det — goda!

Av intresseväckande artiklar i dessa tidningar rörande körarbetet må förutom tidigare i denna rapport omnämnda framhållas »Ungdomskretsarna, ett försummat arbetsfält» av Ragnar Blenow samt »Kyrkokörens insats i kyrkans förnyelse» (K. F. n:o 4), vari understrykes vikten av att kyrkokören verkligen får bli en liturgisk faktor.

En uppgift, som mer än tillförene borde beaktas för kyrkokörerna, är ledningen av församlingssången. Alltmera, t. ex. i Kyrkosångsförbundets senaste nummer och t. o. m. i Samfundets för unison sång årsmeddelande, drages orgelns lämplighet som *enda* ledare av församlingssången starkt i tvivelsmål. Inte bara den gregorianska sången, vilket dock numera torde anses allmänt erkänt, utan även den lutherska koralen mår väl av att allt emellanåt självständigt få göra sig gällande. Här kunde, särskilt då psalmer med större antal verser förekomma, kyrkokören alternerande med orgeln få handhava ledningen av sången för att ytterligare stimulera församlingens deltagande.

I stilfrågor höjas olikartade röster, helt naturligt förresten, ehuru man med förvåning måste fråga sig, hur det är möjligt att utvecklingen på detta område, det må gälla orgeldispositioner, kompositionsart eller körrepertoar, synbarligen gått mången spårlöst förbi.

Alltjämt behöva vi *samling*, både enskilt och inbördes kring det som är och förblir det väsentligaste i all vår gärning: *förkunnelsen*. Under det »tvånget» måste vi alla in för att känna »frihet», både konsten och dess utövare.

Egendomligt är att iakttaga, hur i andra länder, särskilt söderut, orostiderna, samla människorna i överfyllda lokaler kring konstens altaren. I vårt land är verkan snarast den motsatta. I dessa sista dagar har hjälparbetet för vårt finska broderfolk samlat skilda krafter och även våra kyrkokörer till offrande gärning. Vi behöva mera av sådan samling. Måste vi »drivas samman med gisselslag» för att »den blåaste vår skall knoppas»? Må vi ran-

saka oss själva och enskilt och samfällt i trohet söka fylla vår höga uppgift, under innerlig bön, att duvan som skall förkunna, att hatets flod börjat draga sig tillbaka, snart måtte visa sig.

Stockholm den 9 januari 1940.

Set Svanholm.

Svensk orgelkonst under 1939.

Även under det gångna året har, trots de allt hårdare tiderna, en livlig aktivitet utvecklats på orgelkonstens olika områden. Utåt har denna aktivitet måhända varit mest märkbar inom orgelbyggeriet, som dock, naturligt nog, ej kunnat undgå att vidkännas tidens påfrestningar i olika avseenden. Vad beträffar nyskapande av litteratur för orgel synes året ha varit en det lugna såandets tid, vars frukter vi inom en snar framtid säkert skola få skörda. Nypublicerade tonsättningar är ringa, medan antalet manuskriptverk enligt tillgängliga uppgifter torde vara relativt rikligt.

Bland föranstaltningar vid vilka orgeln spelat en framträdande roll må först nämnas Tredje Nord. Kyrkomusikermötet i Köpenhamn 2—5 juni. Medverkande organister från Sverige voro Ernfrid Bjuring och Carl E. Rosenquist, av vilka den senare vid den svenska konserten förutom J. S. Bachs kanoniska variationer över Av himlens höjd... spelade sin egen Toccata över Var man må nu väl glädja sig, märkligt nog *det enda* svenska verk för orgel, som kom till utförande under hela mötet.

Det nordiska kyrkomusikaliska samarbetet har även främjats genom en redan under 1938 inledd serie orgelkonserter i radio. Sådana konserter med svenskt program ha sålunda ägt rum i Helsingfors den 19 jan., då Elis Mårtensson framförde tonsättningar av O. Lindberg och W. Åhlén, i Bergen d. 13.2, av Tryggve Præstun, som likaledes spelade verk av samma komponister, samt i Köpenhamn, där tonsättningar av O. Olsson, J. Morén m. fl. kommo till utförande. Förvisso har ett dylikt utbyte och bekantgörande av de olika nordiska ländernas orgelmusik den största betydelse. Man vill därför hoppas, att ett från danskt kyrkomusikerhåll framfört önskemål om återupptagande av sådana nordiska utsändningar måtte förverkligas.

Förutom vid kyrkomusikermötet i Köpenhamn har svensk orgelmusik exekverats inför utländsk publik av Henry Weman, som vid konsert i Bristol framfört tonsättningar av O. Lindberg och O. Olsson. På inbjudan av Bachforeningen i Köpenhamn har W. Åhlén medverkat vid en konsert i Köpenhamns domkyrka.

Nyutgivna orgelkompositioner under året äro: Daniel Olson: Vad